

V. SUNTEM BINE ÎNCURAJAȚI
Pinguinii
Fructele, următoarele
Recapitularul 1: Cazuri copilane

VII. CĂRȚI DE CITIT
Cipr, ceea ce nu știați să știți ... 26
Povestea a doi prieteni, de Nina Cassian ... 35
Recapitularul 2: Povestea unui zboară, de Luis Sepúlveda ... 42

VIII. PRIETENI PENTRU ÎNVIEREA PLANETEI
Pippi Sose
Sotia Domnului
Recapitularul 3: Cărțile de poveste

IX. ORA DE POVESTIRI
A oftat pădurea
Mâta desenată - un roman de Marin Sorescu ... 78
Recapitularul 4: Clubul de lectură

X. ULTIMELE SURSE DE INFORMAȚIE
Recapitularul 5: Cărțile de căutare de Anastasia Popa ... 1
Recapitularul 6: Cărțile de căutare, de George Popescu ... 1

Clasa a IV-a Semestrul 2

Editura CARMINIS

ISBN 978-973-133-321-5

www.carmenis.ro

CUPRINS

Când Dumnezeu a făcut roșii și albi, de Maria Popescu	1
pe părăi, le-a colorat frumos.	
zăpadă, își zice: Povestea că tu unul pește ros, o plantă bună este din familia ta, mă vînd la casă,	
VI. SUNTEM BINE INFORMATI (TEXTUL NONLITERAR)	
Pinguinii	4
Fructele, un aliat prețios, de Miruna Ștefănescu	12
Recapitulare. Muzeul copilăriei, de Mihaela Dragomir	19
VII. GATA DE AVENTURĂ (TEXTUL NARATIV)	
Cipi, acest pitic uriaș, de Fodor Sándor	26
Povestea a doi pui de tigru, numiți Ninigra și Aligru, de Nina Cassian	35
Recapitulare. Povestea unei pescărușe și a motanului care a învățat-o să zboare, de Luis Sepúlveda	42
VIII. PRIETENI PE VIAȚĂ (PERSONAJUL)	
Pippi Șosețica, de Astrid Lindgren	48
Șotia Domnișoarei Poimâine, după Adina Rosetti	58
Recapitulare. Povestea lui Harap-Alb, după Ion Creangă	68
IX. ORA DE POEZIE (TEXTUL LIRIC)	
A oftat pădurea, de Lucia Olteanu	73
Mâța desenează-un ghem, de Marin Sorescu	78
Recapitulare. Clubul de poezie	83
X. ULTIMELE SCAMATORII (RECAPITULARE)	
Recapitulare finală. Sorb băltărețul, de Anastasia Popa	85
Recapitulare finală. Bivolul și coțofana, de George Topîrceanu	91

Pinguinii

• Înțelegerea textului. Comunicare •

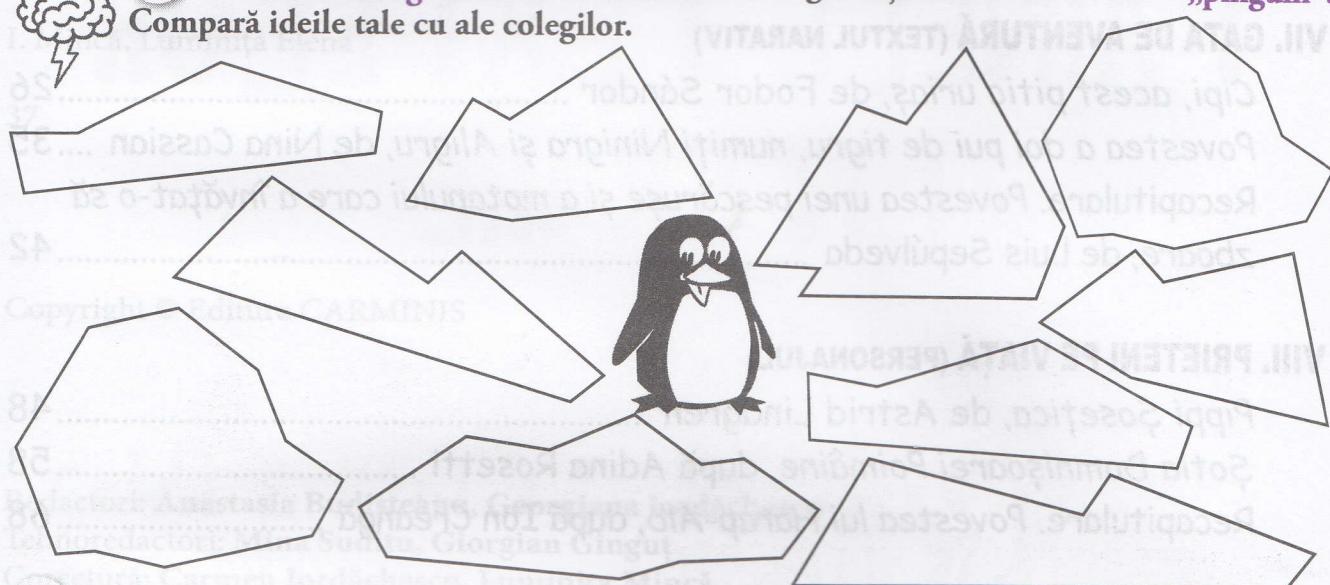
1

Formulează un răspuns la întrebarea: *Care este subiectul acestui text?*

2

Brainstorming – Furtună în creier. La ce te gândești când auzi cuvântul „pinguin“? Compară ideile tale cu ale colegilor.

3

Argumentează! Precizează tipul de text și scrie două argumente care să-ți susțină afirmația.

Textul „Pinguinii“ este un text _____ deoarece:

(scopul) _____

(limbajul) _____

TEXTUL INFORMATIV (NONLITERAR)

- Transmite cititorilor idei, modeleză înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, demonstrează cum se realizează un obiect, cum funcționează un aparat etc.
- Are ca scop transmiterea unor informații ce privesc date, fapte, fenomene din realitate.
- Sunt considerate texte informative știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, programele de funcționare, buletinul meteo etc.).
- Întrebările care ghidează lectura textului informativ sunt: *Despre ce suntem informați?, Cum suntem informați?, De ce?* (în ce scop este transmisă informația).
- Limbajul folosit conține cuvinte cu sensul lor propriu, fără expresii literare deosebite.

Când Dumnezeu a făcut toate câte sunt pe pământ, le-a colorat frumos. Când a făcut zăpada, i-a zis: „Pentru că tu umbli peste tot, să-ți cauți singură culoarea ce-ți place“.

Zăpada s-a dus mai întâi la iarba:

– Dă-mi și mie din culoarea ta verde atât de frumoasă!

Iarba a refuzat-o.

A rugat atunci macul să-i dea culoarea roșie, vioreaua să-i dea culoarea albăstrui, floarea-soarelui să-i dea culoarea galbenă. Nici una nu a ascultat rugămîntea zăpezii. Tristă și amărâtă, aceasta a ajuns în dreptul ghiocelului, căruia i-a spus necazul ei:

– Nimeni nu vrea să-mi dea culoarea sa.

Toate mă alungă și-și bat joc de mine!

Înduioșat de soarta zăpezii, ghiocelul i-a spus:

– Dacă-ți place culoarea mea albă, eu o împart bucuros cu tine.

Zăpada primi cu bucurie darul ghiocelului.

De atunci, ea poartă veșmântul alb ca al acestuia. Drept recunoștință, zăpada îl lasă să-și scoată căpșorul afară de cum începe să se arate primăvara.

Ghiocelul (*Galanthus L.*; din limba greacă: *gala* = lapte, *anthos* = floare) este un gen de plante bulboase din familia Amaryllidaceae, plante care infloresc printre primele la începutul primăverii.

Cel mai reprezentativ membru este Ghiocelul comun (*Galanthus nivalis*).

Toate speciile genului *Galanthus* au bulbi, frunze liniare și tulpi lipsite de frunze, cu o singură floare în vîrf, sub formă de clopot. *Galanthus nivalis* are în jur de 15 cm înălțime și infloresc primăvara foarte devreme. Bulbul este globulos, acoperit cu foițe maronii. La baza tulpinii se află două frunze verzi-albăstrui, liniare, plane, slab carenate. Floarea albă are șase petale, cele trei exterioare fiind mai mari și mai arcuite decât cele interioare. De asemenea, cele interioare au câte o dungulă verde sau galbuie.

- **bulbos** – care are rădăcina sub formă de bulb (ceapă)
- **globulos** – care are formă sferică
- **carenat** – curbat, adâncit; în formă de luntre

Ambele fragmente:

• au ca temă ghiocelul

• sunt scrise în proză

• sunt texte literare

5

Recitește cu atenție textul, apoi completează spațiile lacunare cu informații din text.

Pinguinii sunt _____, numite _____, deoarece _____. Aceștia trăiesc _____, cu precădere în _____.

6

Lectura cu creionul în mâna. În timp ce recitești textul din manual, notează pe caiet aspectele din text considerate de tine importante. Compară cu ceea ce a selectat colegul/colega.

Respect pentru orice mijloc de comunicație

Pinguinul Imperial	Regele-pinguin	Pinguinul Adélie	Pinguinul albastru

Bifează răspunsul corect.

- Pentru a face față frigului din zonele în care trăiesc, pinguinii:

- se îmbracă în frac
- stau mai mult în apă
- au un strat gros de grăsime

- Aspectul pinguinilor:

- îi scoate în evidență
- îi ajută să se camufleze

- Pinguinii își folosesc aripile:

- ca să zboare dintr-un loc în altul
- pentru a se îmbrățișa

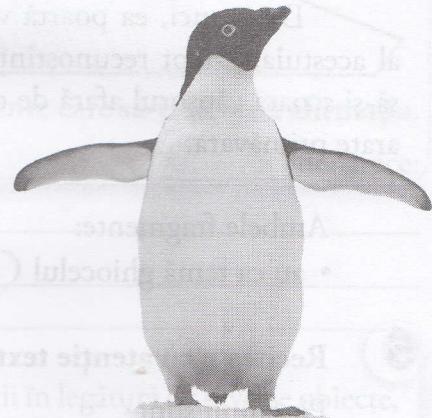
- au corpul acoperit cu pene dese
- stau mai mult în cuiburile lor
- se grupează, lipindu-se unii de alții

- provoacă spaima celoralte viețuitoare
- îi face să semene cu niște dirijori

- pentru a înota
- pentru a-și construi cuiburile

Scrie sub formă de titlu ideile principale ale textului.

1.	<i>Locul de trai al pinguinilor</i>
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Recunoaște pinguinul!

Pentru a te delecta, poți urmări filmul „Happy Feet“, care prezintă viața lui Mumble, un pinguin din marele neam al pinguinilor imperiali. El este nefericit pentru că nu este talentat la muzică. În schimb, el dansează foarte bine step. Părinții săi, Norma și Memphis se contrazic în legătură cu talentul și cu inabilitatea lui.

- Frig _____ ca _____
- Ghețari imenși, ca _____
- Colonii de pinguini, precum _____
- În apă pinguinii sunt _____ ca niște _____
- Insula Galapagos este _____
- Lumina _____ apare pe cerul nocturn al Noii Zeelande

11 Atelier. Realizează un text creativ de 13-15 rânduri în care să-ți imaginezi o întâmplare din viața lui Apolodor, pinguinul călător care face înconjurul lumii. Include în textul tău expresiile artistice de la exercițiul precedent.

Proiect. Portofoliu

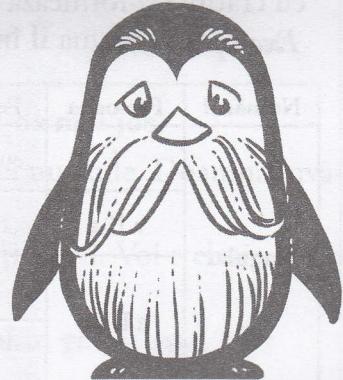
Realizează un portofoliu în care să incluzi diverse tipuri de texte nonliterare: hartă, bilet de tren, bilet de autobuz, bilet de spectacol, rețetă culinară, meniu culinar, articol de ziar/revistă, reclamă, anunț, afișul unui eveniment, program de spectacol, rețetă medicală, prospect de medicament, pliant informativ al unor obiective turistice etc.

• Elemente de limba română •

1

Explică expresiile printr-un cuvânt, apoi alcătuiește enunțuri.

- a face parte → _____
- înaintat în vîrstă → _____
- una peste alta → _____

2

Scrie cât mai multe sinonime pentru cuvintele date.

- grup = _____
- lent = _____
- rapid = _____
- locuitor = _____
- a comunica = _____
- a depune = _____
- a proteja = _____
- sociabili = _____

Scrie cuvintele cu sens opus pentru:

rareori ≠ _____

păstrează ≠ _____

a se confunda ≠ _____

- direct ≠ _____
- independent ≠ _____
- înaintare ≠ _____

Alcătuiește familia cuvintelor următoare.

• a locui ⇒ _____

• cuib ⇒ _____

• frig ⇒ _____

Alcătuiește enunțuri în care cuvintele date să aibă alte sensuri decât cele din text: „servesc“, „par“, „pene“, „arată“.

Formele pronumelui personal

Reține!

Formele pronumelui personal pot fi:

a) accentuate – când pot constitui singure propoziții (întrebări sau răspunsuri la întrebări);

Exemplu: – Cine vine cu mine?

– Eu.

– Corina, îți place să pictezi?

– Mie? Da, foarte mult.

b) neaccentuate – când nu pot constitui singure propoziții. Unele forme neaccentuate se scriu cu cratimă și formează ortograme.

Exemplu: – Mama îl întâmpină cu drag.

– De ce mi-ai adus această carte?

Numărul	Persoana	Forme accentuate		Persoana	Forme neaccentuate					
		I	eu; (pe) mine; mie		I	mă văd	mam văzut	îmi zic	mi am zis	mi se zice
Singular	a II-a	tu; (pe) tine; ție		a III-a	a II-a	te văd	te am văzut	îți zic	ti am zis	ti se zice
	a III-a	el; (pe) el; lui			il văd	lam văzut	ii zic	iam zis	i se zice	
		ea; (pe) ea; ei			văd	am văzut -o	îi zic	iam zis	i se zice	
					o					
Plural	I	nouă; (pe) noi; nouă		a III-a	I	ne vedem	ne am văzut	ne zicem	ne am zis	ni se zice
	a II-a	vouă; (pe) voi; vouă			a II-a	vă văd	vam văzut	vă zic	vam zis	vi se zice
	a III-a	lor; (pe) ei; lor			ii văd	iam văzut	le zic	le am zis	li se zice	
		lor; (pe) ele; lor			le văd	le am văzut	le zic	le am zis	li se zice	

Formele neaccentuate mai pot sta și la finalul unui verb care are forma terminată în „-indu“ sau „-ându“.

• văzându-mă/-te/-l/-o/-ne/-vă/-le/-i

• citindu-mi/-ti/-i/-ne/-vă/-le

6 Eu mi-am recunoscut greșala.

★ Pe tine te-am invitat.

★ Lui i-am împrumutat o carte.

7 Scrie în casetă ce sunt ca parte de vorbire cuvintele colorate.

• A mers cu **noi** la bibliotecă.

• Sanda a cumpărat multe cărți **noi**.

• În **mine** lucrează mulți mineri.

• Doamna m-a felicitat întâi pe **mine**.

• El nu va **voi**.

• Am plecat spre **voi** când ați sunat.

• Amalia are o bluză **nouă**.

• **Nouă** ne plac mult fructele.

8 Încercuiește forma corectă a grupurilor verb-pronume din propozițiile de mai jos.

• El **tea invităt/te-a invitat** la petrecere.

• Mie **îmi plac/î-mi plac** bomboanele cu mentă.

• Voi **vă plimbați/v-ă plimbați** pe faleză.

• Gabriela a **așteptat-o/a așteptato** în fața blocului.

• Lor **leau sosit/le-au sosit** rezultatele de la concurs.

• Tie **î-ți cer/îți cer** să-mi răspunzi.

• **Ascultândul/Ascultându-l** pe el, **mi-am amintit/miam amintit** întreaga poezie.

• Noi **neam făcut/ne-am făcut** noi prieteni în această vară.

9 Subliniază pronumele personale și analizează-le, după modelul de mai jos.

Angela îl observă. Ea îi spune să treacă alături de băieți. El se face că nu aude. Doamna învățătoare îi spune:

– Dumneata de ce ești grăbit? Noi avem locuri rezervate pentru toți elevii. Voi trebuie să fiți disciplinați. Eu v-am atras atenția încă de la plecare.

*Exemplu: **îl** = pronume personal, persoana a III-a, număr singular, genul masculin*

10 Alcătuiește enunțuri în care să folosești cuvintele: „**cei/ ce-i**“, „**vor/v-or**“, „**lor/l-or**“, „**cel/ce-l**“, „**ai/a-i**“, „**ați/a-ți**“.

Pinguinii domnului Popper (fragment)

de Richard și Florence Atwater

Era o după-amiază de la sfârșitul lunii septembrie. În sim-paticul orașel Stillwater, domnul Popper, zugravul, se întorcea acasă de la muncă.

Înainta destul de greu, pentru că își căra gălețile, scările și scândurile. Hainele ii erau pătate ici, colo cu vopsea și lapte de var, iar de păr și de perciuni i se lipiseră bucăți de tapet. [...]

Nimeni nu știa la ce se gândește domnul Popper și nimeni n-avea cum să ghicească că într-o bună zi el va fi cel mai faimos om din Stillwater.

Era un visător. Chiar și atunci când netezea adezivul pentru tapet sau zugrăvea exteriorul vreunei case, uita ce făcea. Odată vopsise trei pereti dintr-o bucătărie cu verde și al patrulea cu galben. În loc să se înfurie și să-l pună să refacă totul, gospodinei i-a plăcut atât de mult, încât i-a spus să-i lase așa.

Și, când au văzut asta, celelalte gospodine s-au minunat și în curând toată lumea din Stillwater avea bucătăria zugrăvită în două culori.

Domnul Popper era cu mintea în altă parte pentru că visa mereu cu ochii deschiși la țări îndepărtate. Nu fusese niciodată altundeva în afară de Stillwater. [...] Nu fusese niciodată la vânătoare de tigri în India, nu urcase pe niciun vârf din Himalaya și nu se scufundase după perle în Marea Sudului. Dar, mai presus de toate, nu văzuse niciodată Polul Sud și Polul Nord.

Asta regreță el cel mai mult dintre toate. Nu văzuse niciodată acele întinderi scânteietoare și albe de gheăță și zăpadă. Cât își dorea să fi fost un om de știință, și nu un zugrav din Stillwater, căci ar fi putut să facă parte dintr-una dintre marile expediții la Poli. Și, pentru că nu putea pleca acolo, se gândeau mereu la aceste regiuni.

De fiecare dată când auzea că vreun film despre regiunile polare a ajuns în oraș, era primul care și cumpăra bilet, și uneori îl vedea de trei ori. De fiecare dată când biblioteca din oraș primea o nouă carte despre Arctica sau despre Antarctica – Polul Nord sau Polul Sud –, domnul Popper era primul care o împrumuta. Într-adevăr, citise atât de multe despre exploratorii polari, încât îi știa pe toți și putea să-ți spună ce făcuse fiecare. Era chiar o autoritate în domeniu.

Serile erau momentul lui preferat din zi. Se făcea comod în căsuța lui și putea să citească despre acele regiuni friguroase din partea de sus și de jos a Pământului. În timp ce citea, putea să ia micul glob pământesc pe care Janie și Bill i-l dăruiseră la Crăciunul trecut și să caute locul exact despre care era vorba. [...]

A ajuns la poarta micuței și simpaticei case de pe aleea Proudfoot numărul 432 și a intrat în curte.

– Ei bine, draga mea, s-a încheiat sezonul de renovări, a spus lăsând jos gălețile, scările și scândurile și sărutând-o pe doamna Popper. Am zugrăvit toate bucătăriile din Stillwater; am pus tapet în toate camerele din noul bloc de pe strada Elm. Nu mai am de lucru până la primăvară, când lumea o să vrea să-și zugrăvească casele. [...]

Mai târziu, după ce micuții Popper s-au dus la culcare, domnul și doamna Popper s-au pregătit pentru o seară lungă și liniștită. Ordonata cameră de zi de pe aleea Proudfoot numărul 432 semăna

Respect cu toate celelalte camere de zi din Stillwater, cu excepția faptului că pereții erau decorați cu poze din revista National Geographic. Doamna Popper s-a apucat de cărpic în vreme ce domnul Popper și-a luat [...] cărtile și globul pământesc. [...]

În timp ce și-a pus ochelarii, îl încânta gândul unei ierni întregi în care poate citi cărți de călătorie fără să se întrerupă ca să meargă la lucru. Și-a pus micul glob pământesc lângă el și a început să citească.

– Ce citești? a întrebat doamna Popper.

– Citesc o carte care se numește Aventuri antarctice. E foarte interesantă. Vorbește despre toți oamenii care s-au dus la Polul Sud și despre ce-au găsit acolo.

– Nu te saturi să tot citești despre Polul Sud?

– Nu, nu mă satur. Bineînțeles că aş prefera să merg acolo decât să citesc despre asta. Dar, dacă nu pot, măcar atâtă să fac.

– Mă gândesc că trebuie să fie tare plăcitor, a spus doamna Popper. Pare un loc monoton și rece, cu toată zăpada și gheata aia.

– O, nu, a contrazis-o domnul Popper. N-ai mai crede că e monoton dacă ai fi venit cu mine să vezi filmele despre Expediția Drake care au rulat anul trecut la cinematograful Bijou.

– Ei bine, n-am fost și nu cred că vreunul dintre noi o să mai aibă bani de filme, a spus doamna Popper pe un ton puțin îngreunat.

Nu era deloc o femeie neplăcută, doar că uneori, când își facea griji în privința banilor, devinea destul de arțagoasă.

– Draga mea, dacă ai fi venit, ai fi văzut ce frumoasă e Antarctica, a continuat domnul Popper. Dar cred că cel mai frumos lucru de acolo sunt pinguinii. Nu-i de mirare că toți oamenii din expediții s-au distrat de minune jucându-se cu ei. Sunt cele mai amuzante păsări din lume. Nu zboară așa cum fac alte păsări. Merg în două picioare, ca niște omuleți. Când se satură să tot meargă, pur și simplu se pun pe burtă și-apoi alunecă pe ea. Ar fi foarte drăguț să avem unul ca animal de companie.

– Animale de companie! a strigat doamna Popper. Mai întâi a început Bill că vrea un câine, apoi Janie s-a milogit că vrea pisică. Acum ai început și tu cu pinguinii! Dar n-am de gând să las vreun animal în casă. Fac prea multă mizerie și mi-e și aşa destul de greu să păstrez casa curată. Ca să nu mai vorbesc de cât costă să hrănești un animal! În orice caz, avem un bol cu carași aurii.

– Pinguinii sunt foarte inteligenți, a continuat domnul Popper. Auzi ce zice aici, mama. Aici scrie că atunci când vor să pescuiască niște creveți se adună toți la marginea unei banchize. Doar că nu se apucă să sară, pentru că s-ar putea ca vreun leopard-de-mare să stea la pândă ca să-i înhăte. Așa că se îmbulzesc și se împing până reușesc să arunce un pinguin în apă, ca să vadă dacă sunt în siguranță. Și, dacă nu e atacat, ceilalți știu că pot să sară în apă.

– Vai de mine! a exclamat doamna Popper șocată. Mie îmi par niște păsări tare afurisite.

– E foarte ciudat că toți urșii polari trăiesc la Polul Nord și toți pinguinii trăiesc la Polul Sud, a remarcat domnul Popper. Mă gândesc că și pinguinilor le-ar plăcea la Polul Nord dacă ar ști să ajungă acolo.

(din vol. „Pinguinii domnului Popper“, Editura Arthur)

